

Jestem za, a nawet przeciw. Jak wyrobić sobie zdanie i dyskutować konstruktywnie?

ZADANIE

Uczestnicy i uczestniczki wybierają z ważnych dyskusji społecznych problem, który nie do końca rozumieją. Następnie zbierają i analizują różne poglądy na ten temat prezentowane w środkach masowego przekazu. Przedstawiają efekty swojej pracy w internecie, tworząc miejsce pomocne dla innych w zrozumieniu danego zagadnienia. Organizują także debatę, aby poznać i przećwiczyć dobre praktyki dyskusji, a przy okazji zaprezentować temat lokalnej społeczności.

REZULTAT

Stworzenie bloga, strony internetowej lub strony w serwisie społecznościowym prezentujących informacje dotyczące wybranego problemu.

Przeprowadzenie otwartej debaty na temat wybranego problemu.

CZAS TRWANIA

Czas przewidziany na realizację projektu to 6 tygodni. W tym czasie odbywa się: spotkanie wprowadzające i 3 spotkania robocze (ze wszystkimi uczestniczkami i uczestnikami). Poszczególne zadania wykonywane są w podgrupach 5–6 osobowych. Projekt można odpowiednio zmodyfikować do 4 lub 8 tygodni, zmniejszając lub zwiększając zakres działań.

Jeśli chcesz zrealizować krótszy projekt, możesz zrezygnować z:

- tworzenia repozytorium materiałów w postaci bloga lub strony internetowej — zamiast tego można wykorzystać prostą aplikację do współdzielenia plików wewnątrz grupy (np. Dropbox lub Dysk Google);
- organizacji debaty otwartej dla publiczności — zamiast tego możesz zorganizować dyskusję wewnątrz grupy.

Jeśli chcesz zrealizować dłuższy projekt, możesz rozbudować go o:

- dodatkowe 2 tygodnie poświęcone na organizację debaty i tworzenie bazy wiedzy w internecie.

CELE OPERACYJNE

Wiedza

Uczestnicy i uczestniczki:

- mają świadomość wybiórczości informacji dostarczanych przez media masowe;
- wiedzą, ile wysiłku wiąże się z samodzielnym dotarciem do informacji pozwalających zrozumieć ważne zagadnienia społeczne;

- wiedzą, że mają do dyspozycji różnorodne źródła informacji i powinni z nich korzystać w celu podjęcia najlepszej decyzji;
- pamiętają, że należy krytycznie podchodzić do źródeł informacji i weryfikować informacje tam znalezione;
- wiedzą, że źródła informacji są zróżnicowane pod względem wiarygodności i ideologicznego nastawienia do różnych tematów;
- widzą w konfrontacji z innymi poglądami szansę na krytyczne spojrzenie na swoje opinie;
- rozumieją, że forma i styl przekazywania informacji również wpływają na jej odbiór (np. suche informacje trudniej się przyswaja niż dynamiczny klip filmowy);
- mają świadomość, że za różnymi głosami w dyskusji mogą stać różne grupy interesu (np. finansowe, ideologiczne);
- wiedzą, że spokojna i merytoryczna dyskusja może prowadzić do konsensusu, porozumienia i rozwiązania ważnych problemów.

Umiejętności

Uczestnicy i uczestniczki:

- umieją wyszukiwać informacje oraz przeprowadzać ich analizę i syntezę;
- nie poddając się stereotypom i pierwszym znalezionym informacjom, dążą do ich potwierdzenia lub skorygowania w celu wyrobienia sobie zdania;
- umieją z szacunkiem dyskutować;
- potrafią konstruować własną, niezależną opinię na podstawie zebranej wiedzy;
- umieją pracować w grupach;
- potrafią dzielić się zadaniami;
- potrafią zorganizować wydarzenie.

ETAPY REALIZACJI PROJEKTU

1. Spotkanie wprowadzające.
2. Wypełnienie **kart pracy „Analiza dyskusji”**.
3. Spotkanie robocze I: wspólne porządkowanie i omówienie efektów poszukiwań informacji.
4. Podział na zespoły po 5–6 osób i organizacja pracy.
5. Weryfikacja i pogłębienie rozumienia wybranych zagadnień przez zespoły (np. w formie spotkań z ekspertami lub szukanie informacji w internecie).
6. Przygotowanie materiałów dokumentujących poszukiwanie informacji.
7. Stworzenie internetowej bazy wiedzy.
8. Weryfikacja zgromadzonych materiałów przez zespoły.
9. Zaplanowanie debaty dla lokalnej społeczności.
10. Promocja wydarzenia.
11. Przeprowadzenie debaty.
12. Końcowa refleksja.

WSKAZÓWKI DLA OSOBY PROWADZĄCEJ

Wprowadzenie do projektu

1.

Czas: 5 min

Forma: burza mózgów, rozmowa

Pomoce: tablica, marker

Zapytaj, jakie ważne społecznie tematy regularnie powracają w dyskusjach mass mediów. Zapisz propozycje.

W razie braku pomysłów, możesz podpowiedzieć, wymieniając tematy dotyczące lokalnej społeczności, Polski, Europy albo całego świata. Może to być kwestia budowy wysypiska śmieci w okolicy, stosowania diety wegetariańskiej, wolności w internecie czy biedy, dystrybucji wody i żywności na globalnym południu. Zapytaj, dlaczego te kwestie są ważne społecznie i niełatwe do rozstrzygnięcia? Co przeszkadza w porozumieniu? Zapisuj powody.

2.

Czas: 25 min

Forma: praca w grupach, prezentacja, rozmowa

Pomoce: papier dużego formatu, markery

Aby dyskusja miała charakter merytoryczny, potrzebne są dobre argumenty stron sporu. Poproś uczestniczki i uczestników o stworzenie mniejszych zespołów, które zajmą się wybranymi tematami (np. z wypisanych wcześniej). Poproś zespoły o szybkie stworzenie prostych plakatów dotyczących tematów wartych przedyskutowania i wypisanie na nich argumentów poszczególnych stron. Chodzi o przywołanie pierwszych skojarzeń, na szczegółową analizę wybranych problemów będzie czas później.

Na koniec zespoły po kolei prezentują swoje plakaty i opowiadają o swoich ewentualnych trudnościach z formułowaniem argumentów, ich precyzją, przywoływaniem źródeł.

Zapytaj, gdzie szukaliby dalszych wiarygodnych, popartych faktami informacji dotyczących wybranych przez siebie tematów.

3.

Czas: 15 min

Forma: prezentacja osoby prowadzącej, dyskusja

Pomoce: karta pracy „Analiza dyskusji”, „Harmonogram projektu”, materiał pomocniczy „Tabela oceny pracy grupy”

Opowiedz grupie o formie pracy projektowej. Możesz skorzystać z **materiału pomocniczego „Prowadzenie projektów z grupami”**. Przedstaw pomysł na projekt, podczas którego uczestnicy i uczestniczki będą pracować nad wybranym przez siebie zagadnieniem, wyszukując na jego temat informacje, weryfikując je i analizując stojące za nimi wartości. Potem zbudują internetową bazę wiedzy na wybrany temat i zorganizują debatę, podczas której zaprezentują zebraną wiedzę swoim rówieśnikom czy lokalnej społeczności.

Zaprezentuj **harmonogram i tabelę oceny pracy grupy**.

Niech grupa na zasadzie konsensusu lub przez głosowanie wybierze jeden temat, którym się zajmie.

Przed kolejnym spotkaniem (ok. 2 tygodni) wszyscy powinni wstępnie zorientować się w wybranym temacie: poszukać głównych stanowisk, argumentów, definicji, kontrowersyjnych kwestii i trudności w porozumieniu. Każdy otrzymuje do pomocy indywidualną **kartę pracy „Analiza dyskusji”**.

Spotkanie robocze I

Czas: 45 min

Forma: dyskusja, praca w grupach

Grupa zbiera, porządkuje i omawia efekty swoich poszukiwań, porównując **karty pracy „Analiza dyskusji”**.

Dla ułatwienia, można wyświetlić czystą kartę pracy na rzutniku i hasłowo ją wypełniać, tworząc wspólną kartę pracy dla całej grupy. Następnie razem ją przeanalizujcie, zwracając uwagę na następujące kwestie:

- Czy wszystkie stanowiska i argumenty są jasne, merytoryczne i potwierdzone przez odpowiednie źródła?
- Jakie pojawiają się wątpliwości?
- Gdzie można próbować je wyjaśnić?
- Kogo można poprosić o pomoc w zrozumieniu tematu?

Pomocy mogą dostarczyć instytucje, organizacje, grupy lub osoby — pamiętajcie, by reprezentowały różne punkty widzenia na dany temat.

Dla usprawnienia dalszej pracy powinny powstać zespoły liczące 5–6 osób, zajmujące się poszczególnymi stanowiskami, argumentami za nimi stojącymi i dowodami na ich prawdziwość.

Zespoły dzielą się zagadnieniami, które zostały wybrane do weryfikacji i pogłębienia. We własnym gronie dzielą się pracą i ustalają terminy kolejnych etapów poszukiwań. Zespoły rozwijają i uszczegółowiają wybrane przez siebie zagadnienie w **karcie pracy „Analiza dyskusji”**.

Przed rozpoczęciem poszukiwań, szczególnie mających charakter spotkań z ekspertami lub stronami dyskusyjnego zagadnienia, warto zaplanować ich dokumentację (relacja pisemna i fotograficzna, nagranie dźwiękowe lub filmowe) pod kątem tworzenia internetowej bazy wiedzy (multimedia ją uatrakcyjnią).

Na poszukiwanie, analizowanie i dokumentowanie potrzebnych informacji przeznacz około 2 tygodni.

Spotkanie robocze II

Czas: 45 min

Forma: dyskusja, praca w grupach

Po zebraniu wielostronnych i najlepiej także multimedialnych (teksty, fotografie, nagrania dźwiękowe i filmowe) głosów dotyczących wybranego zagadnienia, raz jeszcze je przeanalizujcie.

Jeśli materiały są gotowe, grupa układa z nich strukturę i tworzy np. bloga czy stronę w serwisie społecznościowym, w którym umieszcza efekty swojej pracy. W ten sposób powstanie baza wiedzy na temat danego problemu. Ważne, żeby styl przedstawiania faktów

był bezstronny — tym samym osoby korzystające z tego źródła wiedzy będą w stanie samodzielnie zdecydować, jakie mają zdanie na ten temat. Zamieszczając materiały pozyskane z innych źródeł zwróć uwagę na zasady [dozwolonego użytku](#). Po umieszczeniu materiałów w internecie zespoły przeglądają i komentują efekty swojej pracy, wychwytyjąc ewentualne błędy czy nieścisłości i dokonują ostatnich poprawek. Praca nad tworzeniem bazy wiedzy powinna zająć ok. tygodnia.

Spotkanie robocze III

Czas: 45 min

Forma: dyskusja, praca w grupach

Dla podsumowania i promocji zebranej wiedzy, ale także dla zdobycia umiejętności rzetelnej i spokojnej dyskusji, grupa organizuje debatę na wybrany na początku temat. Przekaż każdej osobie **materiały pomocnicze „Po co debatować”, „Przepis na debatę”, „Przebieg debaty” i „Przykładowy kodeks uczestnika debaty”**. Poproś o przeczytanie materiałów, wyjaśnij ewentualne niejasności i zacznijcie przygotowania według przepisu. Omówcie ogólne i wspólne elementy na spotkaniu całej grupy, a następnie przydzielcie zadania poszczególnym zespołom i osobom.

Deбата to dobra okazja do rozpropagowania internetowej bazy wiedzy — grupa może przygotować proste ulotki z adresem strony, gdzie można ją znaleźć.

Czas potrzebny na przygotowanie debaty (zakładając, że grupa wcześniej przeanalizowała dyskutowany problem i opracowała bazę wiedzy na jego temat) to 1 tydzień.

EWALUACJA

Skorzystaj z **materiału pomocniczego „Tabela oceny pracy grupy”**. Możesz uzupełniać go na bieżąco.

MATERIAŁY

karty pracy „Analiza dyskusji”

materiał pomocniczy „Po co debatować”

materiał pomocniczy „Przepis na debatę”

materiał pomocniczy „Przebieg debaty”

materiał pomocniczy „Przykładowy kodeks uczestnika debaty”

materiał pomocniczy „Tabela oceny pracy grupy”

materiał pomocniczy „Harmonogram projektu”

materiał pomocniczy dla prowadzącego „Prowadzenie projektów z grupami”

ZASOBY

Sprzęt

- komputery z dostępem do internetu
- aparat, dyktafon lub kamera do tworzenia dokumentacji

Programy i aplikacje do publikowania treści w sieci

- wideo: [You Tube](#) lub [Vimeo](#)
- grafika lub zdjęcia: [Picasa](#), [Flickr](#)
- dźwięk: [Soundcloud](#)
- plakaty: [Glogster](#)

- blogi: [WordPress](#), [Tumblr](#), [Blogger](#)
- prezentacje: [Dysk Google](#), [Prezi](#)

Artykuły i strony internetowe

- Schopenhauer Arthur, **Erystyka czyli Sztuka prowadzenia sporów**, przekł. B. i L. Konorscy, Oficyna Wydawnicza Alma-press, Warszawa 2010.
- Kurtycz Ada Maria, **Sztuka debaty** [online], [dostęp: 31.12.2012], Dostępny w Internecie: <http://e-lekcje.org/pomoce-naukowe/sztuka-debaty.html>.
- **Językowe środki perswazji** [online], [dostęp: 22.4.2013], http://pl.wikipedia.org/wiki/J%C4%99zykowe_%C5%9Brodki_perswazji.
- wiedza w pigułce z lekcji **Jakie wartości ukrywają się w przekazach?**, **Wartości kontra media**, **Język nośnikiem wartości**, **Sztuka dyskusji**.

Tekst: , scenariusz: Jan Dąbkowski, konsultacja merytoryczna: Marcin Wilkowski. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](#).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/jestem-za-a-nawet-przeciw-jak-wyrobic-sobie-zdanie-i-dyskutowac-konstruktywnie/>.

Publikacja dofinansowana ze środków Stowarzyszenia Autorów ZAIKS, Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe, Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

Język polski, IV poziom edukacyjny

Cele kształcenia

III. Tworzenie wypowiedzi.

Etyka, IV poziom edukacyjny

Cele kształcenia

II. Kształtowanie rozpoznawania wartości moralnych oraz zdolności odróżniania dobra od zła; dokonywanie trafnej oceny moralnej podejmowanych działań w życiu osobistym, w grupie, szkole, społeczności lokalnej.

Wiedza o społeczeństwie, IV poziom edukacyjny

Cele kształcenia

III. Współdziałanie w sprawach publicznych.

Informatyka, IV poziom edukacyjny

Treści nauczania

Wyszukiwanie, gromadzenie, selekcionowanie, przetwarzanie i wykorzystywanie informacji, współtworzenie zasobów w sieci, korzystanie z różnych źródeł i sposobów zdobywania informacji.

Cele kształcenia

IV. Wykorzystanie komputera oraz programów i gier edukacyjnych do poszerzania wiedzy i umiejętności z różnych dziedzin oraz do rozwijania zainteresowań.